

УДК 334.732.2

Бабидорич Л. І.

Ужгородський національний університет

КРЕДИТНА СПІЛКА ЯК ОСОБЛИВИЙ ВИД ЕКОНОМІЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

У статті розкрито зміст та характерні риси економічної організації. Застосовано інструментарій неінституціональної теорії у теоретичному узагальненні суті кредитної спілки. Виділено особливості даних фінансових установ з позиції трьох підходів теорії економічних організацій.

Ключові слова: кредитна спілка, економічна організація, агентські відносини, трансакційні витрати, права власності, організаційна структура.

Постановка проблеми. На рубежі третього тисячоліття Україна як держава трансформаційного типу перебуває під впливом західної громадської думки і практики та здійснює пошук нових форм демократії. Він проходить по лінії формування нових типів соціальності, покликаних замінити ті угруповання соціально-культурні спільності, які розпадаються на більш рухливі, тимчасові, що виникають на добровільній основі щодо конкретних проблем і ситуацій.

У складних післякризових економічних умовах, коли ринкові перетворення в Україні не набули позитивного соціального змісту та супроводжуються спадом обсягів виробництва, зростаючим безробіттям, зубожінням значної частини населення, одним з найпотужніших мультиплікаторів регіонального економічного і соціального зростання, каталізатором конкурентоспроможності економіки, а також важливим джерелом фінансування малого і середнього бізнесу може стати кредитна кооперація.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток теоретичних засад діяльності кредитних спілок зробили такі вітчизняні науковці, як Геєць В., Горкіна Л., Луцишин О. Вони розглядають різні аспекти їх функціонування [1], проблемні питання діяльності [2], а також можливі шляхи їх вирішення [3]. Однак, враховуючи важливість неінституціоналізму в сучасній науковій парадигмі, та таких неоліберальних цінностей, на яких ґрунтується робота кредитних спілок, як індивідуалізм, конкуренція, раціональне обмеження соціально-економічної ролі держави та інше, на нашу думку, маловивченими залишаються основи функціонування даних фінансових установ як економічних організацій. Значну роль у даному напрямку дослідження відіграють праці зарубіжних вчених Менара К. [4], Норта Д. [5], Дженсена М., Меклігна У. [6], Вільямсона О. [7], Алчіяна А., Демсеца Г. [8].

Постановка завдання. Завданням, яке поставлене у статті, є розгляд кредитної спілки як виду економічної організації за допомогою інструментарію провідної економічної течії – неінституціоналізму.

Виклад основного матеріалу. У вузькому значенні під організацією розуміється фірма, в ширшому – такі економічні структури, як домогосподарства, підприємства різних форм власності, профспілки, політичні організації та установи, громадські та навчальні заклади.

Клод Менар трактував [4, с. 22] організацію як «...економічну одиницю координації, що володіє кордонами, які піддаються визначенню і функціонує більш-менш безперервно для досягнення мети або сукупності цілей спільних для членів – учасників». З огляду на це визначення, організацію характеризують: сукупність учасників; згода або

незгода щодо деяких цілей і засобів (контракти, звільнення, страйки тощо); формальна координація, яка визначає структуру з урахуванням ступеня її складності (ієрархія), правил і процедур (формалізація) і ступеня централізації (прийняття рішень).

Дуглас Норт зазначає [5, с. 97], що «...організації являють собою цілеспрямовано діючі одиниці, створені організаторами для максимізації багатства, доходу або інших цілей, які визначаються можливостями, зумовленими інституціональною структурою суспільства».

Інтерпретуючи дані теоретичні підходи до дослідження основ функціонування кредитних спілок, ми вважаємо, що їх цілком виправдано можна віднести до унікального виду організацій, яким притаманні характерні риси економічної організації, оскільки:

1) чисельність засновників кредитної спілки встановлена в межах 50 осіб і більше, при чому їхнє об'єднання має відповідати таким ознакам: наявність спільного місця роботи чи навчання або приналежність до однієї профспілки; об'єднання профспілок, громадської чи релігійної організації; проживання на спільній території (селі, селищі, місті, районі, області);

2) діяльність кредитної спілки ґрунтується на основних принципах згоди: добровільності вступу або свободи виходу з кредитної спілки; рівноправності членів кредитної спілки; самоврядування та прозорості прийняття рішень (гласності). При цьому, спільною погодженою метою членів кредитної спілки є не отримання прибутку, а надання взаємодопомоги один одному;

3) мета створення і завдання кредитної спілки відображаються у спеціальному юридичному документі – статуті. Крім того, у даному документі зазначаються склад, порядок створення, компетенція та відповідальність органів управління спілкою, порядок прийняття рішень; порядок та умови прийому в члени кредитної спілки, їх права, обов'язки та відповідальність; організація фінансово-господарської діяльності тощо.

Враховуючи вищезазначені особливості в діяльності кредитних спілок, можна зробити висновок, що функціонування даних установ ґрунтується на взаємовідносинах між власниками капіталу або членами кредитної спілки та менеджерами або членами правління, які координують поточну роботу установи. Цей процес взаємодії, на нашу думку, доцільно розглянути за трьома підходами.

Перший підхід розкривається у положеннях теорії агентських відносин або теорії оптимального контракту. Представники даної теорії (У. Берлі, Г. Мінз, У. Меклінг, М. Дженсен, О. Вільямсон) зосереджують увагу на передконтрактній (ex ante) стадії відносин між принципалом-довірителем та

агентом-представником. Даний процес супроводжується попереднім узгодженням всіх умов подальшої реалізації контракту. При цьому, як зазначають У. Меклінг та М. Дженсен [6, с. 310], «...агент не повинен керуватися у своїх діях власними інтересами, а повинен, в першу чергу, орієнтуватися на інтереси принципала».

Згідно з таким підходом, принципами у кредитній спілці є суб'єкти, які встановлюють норми, правила та обмеження у діяльності установи, тобто члени кредитної спілки, що реалізують дані функції через вищий орган управління – загальні збори членів кредитної спілки.

Натомість агенти кредитної спілки – це суб'єкти, які мають здійснювати господарську діяльність в межах правил, встановлених принципалом за винагороду, тобто виконавчий орган – голова та члени правління кредитної спілки. Крім того, слід відмітити, що правління підзвітне не лише загальним зборам, але й спостережній раді кредитної спілки. Організуючи виконання їх рішень, даний орган управління діє від імені кредитної спілки в межах законодавства та статуту установи. Причому персональну відповідальність за ведення такої роботи несе голова правління.

Таким чином, за теорією агентських відносин, кредитна спілка виступає як специфічна форма укладання трудового контракту між загальними зборами членів кредитної спілки та головою і членами правління установи.

Однак в процесі господарської діяльності кредитної спілки можливе виникнення конфлікту між інтересами названих суб'єктів, у зв'язку з викривленням інформації про поточні справи. Це пов'язано насамперед з тим, що правління постійно розв'язує проблеми у ході фінансового-господарської діяльності установи та володіє інформацією стосовно її економічного становища. Тобто придбання необхідного обсягу інформації коштує для них значно дешевше, ніж для загальних зборів. Водночас члени кредитної спілки мають перевагу у володінні інформацією щодо майбутньої стратегії розвитку установи. Все це призводить до необхідності створення оптимального для обох сторін контракту та методів контролю за діяльністю правління. Останнє має важливе значення, оскільки голова правління є членом кредитного комітету за посадою, а члени правління можуть бути представниками як у кредитному комітеті, так і у ревізійній комісії, забезпечуючи якість кредитного портфелю установи та контролюючи її фінансово-господарську діяльність.

Задля належного виконання обов'язків представниками виконавчого органу кредитної спілки та зацікавленості у її успішній діяльності доцільним є використання системи стимулів, проявами якої може бути:

- 1) встановлення суми додаткової грошової винагороди в залежності від співвідношення результатів діяльності кредитної спілки за певний звітний період (квартал, рік);
- 2) встановлення грошових заохочень за досягнення поставлених загальними зборами тактичних цілей (зменшення рівня заборгованостей за кредитами, дотримання нормативів фінансової стійкості і т. д.);
- 3) формування репутації голови правління кредитної спілки, що є потужним стимулом для добросовісної роботи, оскільки він – представник установи, із успішним функціонуванням якої зростає і цінність його кандидатури на відповідному сегменті ринку праці.

Для подальшого контролю за діяльністю кредитної спілки та виконавчого органу, після укладання контракту (ex post) між сторонами, виникають передумови формування різних управлінських структур. На дослідженні цього процесу ґрунтується другий підхід – теорія трансакційних витрат або теорія недосконалого контракту.

В рамках даного напрямку особливо цінними є дослідження Нобелівського лауреата Олівера Вільямсона [7, с. 90], який розвиває підхід до вивчення економічної організації на основі концепції приватного порядку залагодження конфліктів, в рамках якого контракт розуміється як механізм управління взаємовідносинами учасників угоди. При цьому фірма в теорії трансакційних витрат розглядається як структура управління угодами, а не як виробнича функція. Очевидно, що при досконалих контрактах, за яких обидві сторони до початку виробничого процесу могли б передбачити всі можливі умови й ситуації, що виникають в ході його реалізації, не виникала б потреба у функціонуванні фірми. Але, оскільки розвиток таких подій малоімовірний, то О. Вільямсон виділив три умови, що призводять до виникнення складних організаційних структур у фірмі: обмежена раціональність, специфічність активів та опортуністична поведінка.

Зазначені вище умови контрактних відносин характерні і для кредитних спілок. Так, обмежена раціональність притаманна членам кредитних спілок, що відображає обмеженість пізнавальних здібностей людини, недосконалість її рахункових здібностей і непослідовність поведінки при прийнятті рішень в силу обмеженості інформації.

Наприклад, при бажанні людини стати членом кредитної спілки вона повинна сплатити вступний та обов'язковий пайові внески, при цьому залишається не впевненою, що в майбутньому за потреби отримає кредит в необхідній сумі та за прийнятним для неї процентом. Водночас розміщення депозитів членами кредитних спілок супроводжується обмеженістю інформації щодо врахування у ставці депозитного процента реального рівня інфляції в країні та можливості повернення депозиту у повному обсязі у разі банкрутства установи.

Отримання кредиту членами кредитної спілки також може супроводжуватися певною невизначеністю. Прикладом може бути неспроможність людини оцінити свої споживчі потреби рівню отримуваних доходів, що призводить до не правильного їх розподілу і несвочасного здійснення виплат за позицією. В той же час суб'єкт підприємницької діяльності може не володіти інформацією щодо майбутніх змін на кон'юнктурному ринку, в сектор якого він спрямував кредитні кошти, що може призвести до погіршення його платоспроможності.

Ще одним чинником обмеженої раціональності позичальника кредитної спілки можуть бути природні катаклізми. Обмеженість інформації щодо їх виникнення створює для сільгоспвиробників високі ризики у діяльності, а це призводить до підвищення процентних ставок за кредитами для цієї категорії позичальників кредитної спілки.

Не менш важливою умовою, яка призводить до формування різноманітних організаційних структур у кредитній спілці, є специфічність активів. Цей чинник притаманний обом сторонам контрактних відносин і проявляється як максимальний ефект від використання ресурсу в рамках укладеного контракту. При цьому, як зазначає О. Вільямсон [7, с. 91], він може набувати чотирьох

основних форм специфічності – місцеположення, фізичних активів, людських активів та цільових активів.

Специфічність місцеположення ґрунтується на тому, що об'єднання грошових коштів засновників (членів) кредитної спілки у формі вступних, обов'язкових та інших внесків можливе лише за дотриманням територіальної ознаки. Це означає, що члени кредитної спілки повинні проживати, працювати чи навчатися в межах однієї територіально-адміністративної одиниці.

Специфічність фізичних активів обумовлена розміщенням кредитних ресурсів, за рішенням кредитного комітету та загальних зборів кредитної спілки, на придбання спеціалізованої техніки та обладнання для фермерських господарств. Тобто зацікавленість окремих фермерів, які проживають у сільській місцевості, послугами кредитної спілки може призвести до зниження витрат на виробництво їхньої продукції.

Специфічність людських активів полягає у отриманні спеціальних навиків, знань та досвіду членами правління та працівниками, які перебувають у трудових відносинах з кредитною спілкою, що мають високу цінність саме для її фінансово-господарської діяльності.

Специфічність цільових активів кредитних спілок характеризується наданням позикових коштів сільгоспвиробникам на довгостроковий період, з метою розширення виробничих потужностей загального призначення. Це призведе до збільшення обігового капіталу та обсягу заготовель сільськогосподарської продукції, наповнення магазинів продуктами, на які існує попит у населення, а також покращення інфраструктури села. Все це сприятиме економічному розвитку та створенню додаткових робочих місць у сільській місцевості.

Слід відмітити, деякі протиріччя у володінні специфічними активами кредитної спілки. Так, з позиції членів кредитної спілки, всі форми специфічних активів, якими вони можуть розпоряджатися, будуть спрямовані на отримання максимальної вигоди в умовах укладеного контракту. Це можна пояснити тим, що вони хоча й отримують позику під обов'язкову сплату процента за користування нею, однак зможуть отримати й доходи за розширення виробництва та реалізацію товарів, робіт чи послуг, а також дохід на пайовий внесок до кредитної спілки.

Водночас працівники, які перебувають у трудових відносинах з кредитною спілкою, не отримуючи додаткові доходи, будуть схильні до опортуністичної поведінки, тобто недобросовісної поведінки, яка порушує умови договору та спрямована на задоволення власних інтересів.

Так, для членів правління кредитної спілки як вищого рангу менеджерів характерними є такі прояви опортуністичної поведінки:

1) зловмисна поведінка, яка призводить до фінансових втрат кредитної спілки (обман, шахрайство, підробка документів). Одним з яскравих прикладів такої поведінки є діяльність псевдокредитних спілок або так званих «фінансових пірамід». Такий вид організації має на меті, шляхом обману і зловживання довірою людей, залучати грошові кошти, при цьому не надаючи позик. Тобто споживач такої послуги сплачує за можливість одержання компенсації, яка надається за рахунок залучення інших споживачів послуги до такої схеми, а не за рахунок продажу чи споживання продукції.

2) незловмисна поведінка, яка може призвести до значних втрат у діяльності кредитної спілки (високоризикова кредитна політика, надмірна розкіш офісів та службових автомобілів, невіправдане створення нових відділів). Прояви такої поведінки характерні були в кризовий період, коли деякі менеджери кредитних спілок, пристосувавшись до умов стабільної валюти та прогнозованого зростання цін на житло, нерухомості, рівня заробітної плати, втратили пильність і йшли на невиправдані ризики в операціях із активами, що призвело до зростання проблемної заборгованості за кредитами.

Для іншого рівня працівників кредитної спілки притаманні прояви опортуністичної поведінки, які О. Вільямсон, А. Алчіян, Г. Демсец [7; 8] назвали «ухиляння» та «вимагання». Під «ухилянням» розуміється робота з меншою віддачею і меншою відповідальністю, воно можливе у команді, коли складно оцінити особистий внесок та можливості кожного працівника. Проявами такої поведінки є порушення трудової дисципліни, посадових обов'язків, крадіжки, обман.

Прояви «вимагання» можливі за умов володіння одного чи декількох працівників незамінним специфічним активом, використання якого є цінним тільки для даної кредитної спілки. За таких умов працівники можуть вимагати покращення особливих умов праці чи підвищення заробітної плати, погрожуючи в разі відмови звільненням.

Для того щоб мати можливість контролювати та оцінювати роботу працівників кредитної спілки, створюються спеціальні органи управління – спостережна рада, ревізійна комісія та кредитний комітет, які підзвітні загальним зборам членів кредитної спілки.

Крім вищезазначених структур управління діяльністю кредитної спілки, можливе створення й інших підрозділів, зокрема служби безпеки, служби внутрішнього аудиту, виконавчої дирекції тощо. Необхідність їх створення залежить від обсягу фінансових послуг, які надає кредитна спілка, чисельності працівників установи, розгалуженості філійної сітки у регіоні та іншого.

Таким чином, можна зробити висновок, що основне завдання для кредитної спілки, за теорією трансакційних витрат, полягає у розробці контрактів і структур управління, які спрямовані на зменшення обмеженої раціональності членів кредитної спілки при одночасному захисті трансакцій від ризиків, які можуть створювати працівники установи своєю опортуністичною поведінкою.

Третій підхід у дослідженні кредитних спілок як економічних організацій розкривається у теорії прав власності. Представники даної теорії (О. Харт, С. Гроссман, А. Алчіян, Г. Демсец) зосереджують увагу на тому, що власник активу володіє правом остаточного контролю над його використанням і визначає варіанти такого використання. Сама структура власності у цьому випадку впливає на стимули економічних агентів до інвестування в специфічні активи, а також на вибір форм взаємодії – спільна власність в рамках однієї фірми або існування безлічі фірм. Виходячи з цих позицій, пропонується типологія фірм, заснована на неоднорідному розподілі прав власності. Це насамперед приватна фірма, акціонерна фірма та державна установа.

Однак у рамках цього підходу слід наголосити на унікальності кредитних спілок, оскільки дані фінансові установи не можна віднести ні до однієї із зазначених типів організації. Це можна пояснити

ти тим, що власники кредитної спілки виступають одночасно її клієнтами та менеджерами вищого органу управління. Для даної неприбуткової організації характерна соціально-економічна кооперативна природа існування, за якої здійснюється взаємне кредитування членів кредитної спілки за рахунок їх спільних грошових внесків (паїв). При цьому всі члени кредитної спілки є власниками її майна та грошових коштів, а представником, при укладанні договору надання фінансових послуг клієнтам, виступає правління, яке призначають загальні збори членів кредитної спілки.

За теорією прав власності кредитна спілка трактується як пучок правомірностей її членів (власників установи) на матеріальні та нематеріальні активи, якими вони розпоряджаються у різних формах.

Згідно з діючим законодавством [9], члени кредитних спілок володіють наступними правами:

- брати участь в управлінні справами кредитної спілки, обирати та бути обраними до її органів управління;

- вносити пропозиції на розгляд органів управління кредитної спілки;

- одержувати від кредитної спілки кредити та користуватися іншими послугами, які надаються членам кредитної спілки відповідно до її статуту;

- одержувати інформацію про діяльність кредитної спілки, ознайомлюватися з річними балансами, фінансовими звітами, протоколами засідань органів управління кредитної спілки та іншими документами щодо діяльності кредитної спілки;

- одержувати дохід на свій пайовий внесок, якщо інше не передбачено статутом кредитної спілки;

- вийти з членів кредитної спілки в порядку, передбаченому законодавством та статутом кредитної спілки.

Узагальнюючи вищевказані підходи до розгляду кредитної спілки як особливого виду економічної організації, можна зробити висновок, що вони відносяться до фінансових установ з унітарною формою внутрішньої організаційної структури, з невеликою кількістю підрозділів. За такої форми ієрархії кредитна спілка орієнтується на надання певного спектру послуг, які є чітко визначеними і не піддаються змінам та розширенням, а право приймати рішення щодо довгострокової стратегії розвитку та поточної діяльності фінансової установи належить загальним зборам її членів.

Висновки. Отже, в сучасних економічних умовах існує конкуренція різних організаційних форм на фінансовому ринку, при чому найкращі можуть утриматися лише за належної оптимізації трансакційних витрат. Тому слід відмітити, що кредитна спілка як організація фінансового кооперативного типу, функціонуючи на принципах самофінансування, демократичного контролю та соціальної відповідальності, є перспективною фінансовою установою, яка може встояти у жорстких післякризових умовах.

Однак розвиток даних фінансових установ неможливий без системи заходів законодавчого, організаційно-правового, соціально-економічного та інформаційного характеру, спрямованих на ідентифікацію, мінімізацію й локалізацію загроз в їх діяльності. Тому предметом подальших досліджень може стати суб'єктно-інституційне забезпечення розвитку кредитних спілок.

Список літератури:

1. Геєць В. Ліберально-демократичні засади: курс на модернізацію України / В. Геєць // Економіка України. – 2010. – № 3. – С. 4-20.
2. Горкіна Л. Кооперація у контексті ліберально-демократичної концепції модернізації суспільства / Л. Горкіна // Економіка України. – 2011. – № 4. – С. 4-15.
3. Луцишин О. Прагматизм формування системи кредитної кооперації в Україні / О. Луцишин // Вісник НБУ. – 2013. – № 9. – С. 22-27.
4. Менар К. Экономика организаций / К. Менар ; [пер. с фр. под. ред. А.Г. Худокормова]. – М. : ИНФРА-М, 1996. – 160 с.
5. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики /Д. Норт; [пер. с англ. А.Н. Нестеренко ; предисл. и науч. ред. Б.З. Мильнера]. – М. : Фонд Экономической книги «Начала», 1997. – 180 с.
6. Jensen M. Theory of the firm: Managerial Behavior, Agency Costs and Ownership Structure [Електронний ресурс] / M. Jensen, W. Meckling // Journal of Financial Economic». – 1973. – Vol. 3. – № 5. – Режим доступу : <http://www.sfu.ca/~wainwrig/Econ400/jensen-meckling.pdf>.
7. Уильямсон О. Экономические институты капитализма. Фирмы, рынки и отношенческая контрактація / О. Уильямсон. – СПб. : Лениздат, 1996. – 702 с.
8. Алчян А. Производство, стоимость информации и экономическая организация /А. Алчян, Г. Демсец; [пер. с англ. Горшковой Л.С.] – СПб. : Экономическая школа, 2003. – Т. 5: Вехи экономической мысли. – С. 280-317.
9. Закон України «Про кредитні спілки» від 20 грудня 2001 року, № 2908-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2908-14/page>.

Бабидорич Л. И.

Ужгородский национальный университет

КРЕДИТНЫЙ СОЮЗ КАК ОСОБЫЙ ВИД ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ

Резюме

В статье раскрыто содержание и характерные черты экономической организации. Применен инструментальный неинституциональный теории в теоретическом обобщении сущности кредитного союза. Выделены особенности данных финансовых учреждений с позиции трех подходов теории экономических организаций.

Ключевые слова: кредитный союз, экономическая организация, агентские отношения, трансакционные издержки, права собственности, организационная структура.

Babydorych L. I.

Uzhhorod National University

CREDIT UNION AS A SPECIAL KIND OF ECONOMIC ORGANIZATION

Summary

This article describes the content and features of economic organization. The instruments of neoinstitutional theory were applied in theoretical generalization essence of a credit union. The author was allocating the features of these financial institutions from the standpoint of the three approaches the theory of economic organization.

Key words: credit union, economic organization, agency, transaction costs, property rights, organizational structure.

УДК 336.144:351

Белялов Т. Е.

Київський національний університет технологій і дизайну

НЕОБХІДНІСТЬ ТА РОЛЬ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Стаття присвячена обґрунтуванню необхідності та ролі фінансового планування на підприємстві. Досліджено сучасний механізм бюджетного планування в Україні, виокремлено основні проблемні питання у цій сфері. Запропоновано шляхи удосконалення фінансового планування на підприємстві.

Ключові слова: підприємство, фінансовий план, бюджетування, фінансова діяльність.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. З розвитком ринкових відносин роль фінансового планування підвищується, оскільки за допомогою планування підтримується ліквідність і прибутковість підприємства. На цей час більшість підприємств не мають чіткої методики фінансового планування і тому не можуть якісно планувати, контролювати й управляти фінансами навіть протягом короткотермінового періоду, що призводить до фінансових проблем та збільшує ризик банкрутства. Фінансове планування є важливим елементом корпоративного планового процесу. Фінансовий план підприємства служить основою для економічного прогнозу, бюджетного контролю, координує збутову, виробничу та закупівельну діяльність підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Чимало вітчизняних і зарубіжних дослідників звертали увагу на роль фінансового планування на підприємстві. Серед них, зокрема, варто відзначити: Г. Висоцького, А. Загороднього, Р. Слав'юка, Р. Теличка, М. Алексєєва, А. Тейлора, І. Бланка, Й. Вебера, Дж. Сігела, У. Кінга та ін. Відзначаючи вагомий внесок науковців у цій сфері, слід зауважити, що окремі аспекти фінансового планування діяльності підприємств потребують подальшого дослідження. Зокрема, це стосується розкриття місця, ролі та функцій фінансового планування в забезпеченні фінансової стійкості підприємств, методичного забезпечення формування системи інтегрованого фінансового планування.

Метою статті є визначення сутності та ролі фінансового планування на підприємстві.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. В умовах ринкової економіки найважливішими факторами, що обумовлюють масштаби і темпи розвитку підприємства, є обсяг і структура фінансових ресурсів, які перебувають в його розпорядженні. Без визначення фінансових можливостей та перспектив забезпечення сталого

фінансового стану підприємство не може досягти стабільного економічного розвитку. Саме тому зростає важливість перспективного, поточного та оперативного фінансового планування для забезпечення стійкого розвитку та підвищення рентабельності підприємств.

Виклад основного матеріалу. У теоретичному аспекті фінансове планування розглядають як невід'ємну частину загального планування звичайної діяльності підприємства. Разом з тим фінансове планування – це планування всіх доходів і видатків грошових коштів і ресурсів підприємства необхідних для його розвитку. Основні завдання фінансового планування демонструє рис. 1.

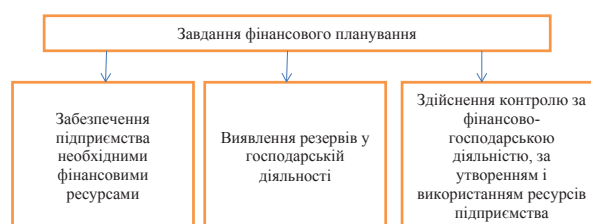

Рис. 1. Завдання фінансового планування

В умовах ринкової економіки планування на підприємстві є внутрішньофірмовим. Основна його мета – забезпечення фінансових можливостей для успішної господарської діяльності, одержання необхідних для цього коштів і в кінцевому підсумку – досягнення прибутковості всіх видів діяльності підприємства. Види фінансових планів наведено на рис. 2.

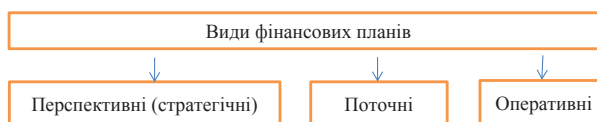

Рис. 2. Види фінансових планів